

Karkun
evankelinen
opisto

LUKION OPINTO-OPAS 2023-2024 (LOPS 2021)

SISÄLLYSLUETTELO

YHTEYSTIEDOT	2
TERVETULO A KARKUN EVANKELISELLE OPISTOLLE.....	3
OPISTON HISTORIAA	3
LUKUVUODEN 2023–2024 AIKATAULUT.....	4
OPISTON HENKILÖKUNTA	5
OPETUSSUUNNITELMAN MUKAINEN TUNTIJAKO	6
YLEISTIETOA OPISKELUSTA.....	7
YLIOPPILASKIRJOITUKSET.....	14
JATKO-OPINNOT	16
OPINTOJAKSOKUVAUKSET.....	17
OPPIKIRJALUETTELO 2023–2024	36

YHTEYSTIEDOT

Karkun evankelinen opisto

Mainiementie 50

38100 SASTAMALA

Puh. (03) 513 4151

henkilökunnan sähköposti: etunimi.sukunimi@keokarkku.fi

www.keokarkku.fi

Rehtori

Matti Rusama 050 331 9867

Hallintojohtaja

Timo Vehviläinen 044 742 8219

Lukion linjanjohtaja

Anna-Kaisa Ruski 044 767 5016

Lukio 1 ryhmänohjaaja

Riikka Salo 044 767 5020

Lukio 2 ryhmänohjaaja

Tiina Järvensivu 044 309 2828

Lukio 3 ryhmänohjaaja

Niina Lehtimäki 044 767 5220

Kuraattori (oppivelvolliset)

Salla Vainionperä 040 181 9036

Asuntolavastaava

Terhikki Nurmi 044 770 0286

Terveydenhoitaja

Katja Tournonen – yhteydenotto Wilma-viestillä

Ilta- ja yöpäivystäjä

044 770 0398

TERVETULOA KARKUN EVANKELISELLE OPISTOLLE

Karkun evankelinen opisto on Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen (SLEY) omistama kansanopisto. Opistossa toimiva lukio noudattaa aikuislukion opetus-suunnitelmaa ja tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden suorittaa lukion oppimäärä ja kirjoittaa ylioppilaaksi.

Opiston arvopohjan muodostavat uskollisuus, armollisuus ja yhteisöllisyys. Opetus- ja kasvatustyö perustuu kristilliseen näkemykseen, jonka pohjana on Raamattu ja evankelisluterilaisen kirkon tunnustus.

Kansanopistolukiossa tämä merkitsee vastuullista pyrkimystä turvalliseen, yhdenvertaiseen, kristilliseen toimintaympäristöön. Opiskelu on joustavaa, monimuotoista ja yhteisöllistä. Jokainen opiskelee oman henkilökohtaisen suunnitelmansa, tilanteensa ja tavoitteidensa mukaan.

Opiston toiminta on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Oppimisympäristöt ja työtavat tähtäävät siihen, että oppimisesta ja tiedon omaksumisesta tulee koko elämän kestävä prosessi.

Tervetuloa opiskelemaan opistoomme!

OPISTON HISTORIAA

Evankelinen kansanopisto aloitti toimintansa Orpokotiyhdistys Siunauksela ry:n perustamana ja ylläpitämänä 1.11.1918 Maatialan kartanossa Pirkkalan pitäjässä (nykyistä Nokiaa). Opisto on ensimmäinen evankelinen herätysliiketaustainen kansanopisto. Opiston nykyiselle tontille Karkun Mäkipäähän toiminta siirtyi 3.11.1920. Vuonna 1925 opiston nimi muuttui Karkun evankeliseksi kansanopistoksi. Nykyinen päärakennus vihittiin käyttöön helmikuussa 1961.

Vuonna 1991 kannatusyhdistys luovutti opiston nykyiselle ylläpitäjälle Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle (Sley) ja opiston nimi lyheni nykyiseen muotoonsa Karkun evankelinen opisto. Opisto on ainoa Sley:n ylläpitämä kansanopisto.

Opiston nykyiset koulutuslinjat:

- Lukiolinja (vuodesta 1985)
- Opistovuosi Kops (syksystä 2021)
- Raamattulinja (vuodesta 1986)
- Erälinja, erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinto (vuodesta 1994)
- TUVA-linja (vuodesta 2014 / 2022)
- Kotoutumiskoulutus (vuodesta 2015)
- Aikuisten perusopetus maahanmuuttajille (vuodesta 2016)

LUKUVUODEN 2023–2024 AIKATAULUT

Periodit		Projektiviikot
1. periodi	14.8.–29.9.2023	25.–29.9.2023
2. periodi	2.10.–24.11.2023	20.–24.11.2023
3. periodi	27.11.2023–2.2.2024	29.1.–2.2.2024
4. periodi	5.2.–28.3.2024	22.–28.3.2024 (HUOM! pe–to)
5. periodi	2.4.–17.5.2024	13.–17.5.2024

Uusintakoepäivät

1. periodi	to 12.10.2023 klo 17
2. periodi	ti 12.12.2023 klo 17
3. periodi	to 15.2.2024 klo 17
4. periodi	to 11.4.2024 klo 17
5. periodi	ke 22.5.2024 klo 12

Lomat ja etäpäivät

syysloma	16.–22.10.2023 (viikko 42)
itsenäisyyspäivä	6.12.2023 – HUOM! to 7.12. ja pe 8.12. etäpäiviä
joululoma	18.12.2023–7.1.2024
talviloma	26.2.–3.3.2024 (viikko 9)
pääsiäisloma	29.3.–1.4.2024
vappu	1.5.2024 – HUOM! to 2.5. ja pe 3.5. etäpäiviä
helatorstai	9.5.2024 – HUOM! pe 10.5. etäpäivä

Juhlat ja tapahtumat

kotiväen ilta	to 26.10.2023 klo 18
MN-festarit (Turku)	17.–19.11.2023
Studia-messut (Helsinki)	ke 29.11.2023
itsenäisyys- ja yo-juhla	ma 4.12.2023 klo 18
joulujuhla	pe 15.12.2023
avoimet ovet	to 8.2.2024 klo 18
penkkarit	to 8.2.2024
kevätjuhla	pe 17.5.2024
yo-juhla	pe 31.5.2024 klo 18

Lisäksi lukuvuoden aikana opiskelijakunnan järjestämiä teemapäiviä sekä opiston yhteisiä toimintapäiviä.

OPISTON HENKILÖKUNTA

Rusama Matti
Vehviläinen Timo

rehtori
vs. hallintojohtaja

LUKION OPETTAJAT JA OHJAAJAT

Järvensivu Tiina
Kinnanen Jenni
Kutilla Marika
Lehtimäki Niina
Nurmi Terhikki
Raijala Pilvi
Ristolainen Merja
Ruski Anna-Kaisa
Saari Anne
Salo Riikka
Yli-Erkkilä Markku

ruotsi ja englanti
englanti ja saksa
kuvataide
historia, yhteiskuntaoppi, psykologia
yhteisöpedagogi, asuntolavastaava
matematiikka, iltapäivystäjä
äidinkieli, S2
uskonto, filosofia, englanti, jatko-opintojen ohjaus
vahvuusvalmentaja
matematiikka, fysiikka, kemia
biologia, maantiede, terveystieto

MUUT OPETTAJAT JA OHJAAJAT

Aalto Marianne
Kutilla Marika
Lindberg Marjo
Oino Mirva
Pitkänen Kristiina
Seppälä Kaisu

maahanmuuttajakoulutuksen linjanjohtaja
opistovuoden ja TUVA:n linjanjohtaja
erälinjan opettaja
ohjaaja (TUVA, KOPS)
erälinjan opettaja
erälinjan linjanjohtaja

TOIMISTO, VIIKONLOPPU- JA KESÄKURSSIT

Heinonen Maarit
Lohtander Arja
Partanen Seija

kurssisuunnittelija
opintosihteeri (opiskelijatodistukset)
hallintosihteeri (opintotukiasiat)

KIINTEISTÖN HOITO

Majalahti Niko

vastaava kiinteistöhoitaja

KEITTIÖ

Dovhan Kati
Hietaniemi Satu
Ketola Mona
Lähdekorpi Taina
Mäkinen Katja
Pusa Marita
Vuorinen Pirjo

ruoka- ja siivouspalvelutyöntekijä
leipuri
ruoka- ja siivouspalvelutyöntekijä
kokki
keittiö-, siivous- ja kiinteistötyöntekijä
kokki
ravitsemispäällikkö

SIIVOUS

Polviander-Antila Birgitta
Reiman-Keskinen Kirsi

siistijä
vastaava siistijä

OPETUSSUUNNITELMAN MUKAINEN TUNTIJAKO (väh. 88 op)

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset	Valtakunnalliset valinnaiset	Paikalliset valinnaiset	Yht.
Kieli- ja kommunikaatio-opinnot				
Äidinkieli ja kirjallisuus	10	8	5	23
Suomi toisena kielenä	10	8	2	20
Englanti A1-kieli	12	4	5	21
Ruotsi B1-kieli	10	4	3	17
Matematiikka				
Yhteiset opinnot	2			
Pitkä oppimäärä	18	6	2	26
Lyhyt oppimäärä	10	4	4	18
Katsomukselliset ja yhteiskunnalliset aineet				
Uskonto	2	10	6	18
Historia	4	8		12
Yhteiskuntaoppi	4	4		8
Filosofia	2	6		8
Luonnontieteelliset aineet				
	10			10
Fysiikka	2-4	12		
Kemia	2-4	8		
Biologia	2-4	8		
Maantiede	2-4	6		
Valinnaiset aineet				
Saksa		16		16
Psykologia		10		10
Terveystieto		6		6
Musiikki			2	2
Liikunta			8	8
Kuvataide			4	4
Teemaopinnot			2	2
Opinto-ohjaus			2	2
Tutor-toiminta			2	2
Opiskelijakuntatoiminta			2	2
Media-, markkinointi- ja pr-toiminta			2	2
Korkeakouluopinnot			1-2	1-2
Kansainvälisyystaidot			2	2
Työelämätaidot			2	2
Vahvuusvalmennus			2	2

Osa yllä mainituista opinnoista toteutetaan yhteisinä opintojaksoina. Tarkemmat kuvaukset opintojaksoista edempänä kohdassa Opintojaksokuvaukset.

YLEISTIETOA OPISKELUSTA

Tämä opinto-opas sisältää yleistietoa Karkun evankelisen opiston lukiossa noudatettavista periaatteista. Lukion arjessa tärkein informaatio- ja viestintäkanava on Wilma, johon opiskelijat ja alaikäisten huoltajat saavat tunnukset opintojen alkaessa. Ajantasaisen tiedon seuraaminen Wilmassa ja ryhmänohjauksessa on erittäin tärkeää!

Aikuislukio (LOPS 2021)

Karkun evankelisen opiston lukiossa noudatetaan aikuislukioille hyväksytyä opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa. Lukio-opinnot koostuvat opintojaksoista, ja niiden laajuus lasketaan opintopisteinä. Yksi opintopiste (1 op) sisältää vähintään 14x40 min opetusta sekä kohtuullisen määrän opiskelijan omatoimista työskentelyä. Valtaosa opintojaksoista on yhden oppiaineen sisäisiä, jolloin opintojakson laajuus on 1–3 op. Opintojaksot voivat myös muodostaa laajempia, oppiaineet yhdistäviä opintoja. Tällaiset yhteiset opintojaksot arvioidaan kuitenkin oppiainekohtaisesti. Opintojakson voi suorittaa tietyin edellytyksin myös itsenäisesti, jos siitä on etukäteen erikseen sovittu. Aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärä koostuu pakollisista ja valinnaisista opintojaksoista. Opiskelija laatii yhdessä ryhmänohjaajansa kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. HOPS kirjataan Wilmaan ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen aikana.

Päivärytmi

Päivän ensimmäisen tunnin alussa pidetään aamuhartaus.

klo	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
8.00–8.20		aamupala (asujille)	aamupala (asujille)	aamupala (asujille)	aamupala (asujille)
8.20–9.40	9.00–9.40 oppitunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti
9.40–10.00	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO
10.00–11.20	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti
11.30–12.00 12.10–12.20	LOUNAS viikkoinfo	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus
12.20–13.40	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	
13.40–14.00	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO	
14.00–15.20	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	oppi- tunti	
16.30–17.00	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	

Tunnukset ja laitteet

Opiskelussa tarvittavat tunnukset Wilmaan (käyttäjätunnus *etunimi.sukunimi*), Office 365 -järjestelmään (sähköpostiosoite *etunimi.sukunimi@oppilas.keokarkku.fi*) sekä Peda.net-sivustolle. Saat Wilma- ja Office365-tunnukset ryhmänohjaajalta tai linjanjohtajalta. Peda.net-tunnukset jokainen tekee itse. Lisäksi jotkin oppikirjamateriaalit vaativat rekisteröitymistä käyttäjäksi (esim. Studeo, SanomaPro, Otava...). Oppivelvolliset saavat opiskelunsa ajaksi käyttöön Lukiolaiskannettavan, johon he luovat tunnukset. Huolehdiathan siitä, että luot tietoturvalliset salasanat ja pidät ne hyvin tallessa. Oppitunneilla käytetään laitteita vain opiskeluun. Kännykät pidetään oppitunneilla poissa näkyvistä ja käytöstä, ellei opettaja anna siihen erityistä lupaa. Kaikki palautettavat tehtävät palautetaan opintojakson Peda.net-sivulle.

Toimisto

Aulan toimisto on avoinna ma, ke ja pe klo 9–14. Opintosihiteeri Arja Lohtander (p. 044 770 0374 tai Wilma) hoitaa mm. opiskelijatodistuksiin liittyviä asioita. Ilta-päivystäjä (puh. 044 770 0398) päivystää ma-to klo 16.00 alkaen.

Opiskelijahuolto

Opiston opiskelijat kuuluvat Sastamalan kaupungin terveydenhuoltopalveluiden piiriin. Terveystieteiden vastuu on opistolla keskiviikkoisin (paitsi kuukauden viimeisenä keskiviikkona). Opiskeluhuollon henkilöstöä ovat rehtori ja linjanjohtajat, ryhmänohjaajat, erityisopettaja, yhteisöpedagogi, terveydenhoitaja ja kuraattori. He tukevat opintojen etenemistä kunkin opiskelijan oman henkilökohtaisen suunnitelman, tilanteen ja tavoitteiden mukaan. Opiskelija voi kertoa tuen tarpeestaan kenelle tahansa opiskeluhuollon henkilölle. Opiskelijahuollon tukitiimi käsittelee tuen tarpeen tapauskohtaisesti yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa.

Opintotuki

Opiskelu kansanopistossa on päätoimista ja oikeuttaa Kelan opintotukeen. Hallintosihteeri Seija Partanen (p. 044 7700279 tai Wilma) hoitaa opinto- ja koulumatkatukeen liittyviä asioita.

Projektiviikot

Kunkin periodin viimeinen viikko on ns. projektiviikko, jolloin voidaan käyttää aikaa laajempien arvioitavien tuotosten tekemiseen (esim. projektityö, koe), tehdä opintoretkeä ja kerrata opintojakson kokonaisuutta. Projektiviikon tavoitteena on parantaa ja arvioida oppimista sekä edistää opintojakson jäsentämistä kokonaisuudeksi.

Uusintakokeet

Uusintakoepäivät järjestetään kunkin periodin päättymisen jälkeen (ks. s. 4). Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan Wilmassa (Tentit-välilehti) viimeistään kaksi päivää ennen koetta. Jos oikeaa opintojaksoa ei löydy Wilman Tentit-lomakkeella, opiskelija ilmoittautuu Wilma-viestillä kyseiselle opettajalle.

Opiskelija voi osallistua uusintakokeeseen, jos hän

- on saanut hylätyn arvosanan
- on estynyt saapumasta kokeeseen sairauden tai muun hyväksytyyn syyntähden ja on selvittänyt syyntä etukäteen opettajalle
- suorittaa opintojakson itsenäisesti
- haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa (ks. seuraava kohta)

Hyväksytyn arvosanan korottaminen

Jos opiskelija on saanut opintojaksostaan hyväksytyn arvosanan, sen korottamista voi yrittää uusintakokeessa yhden kerran ennen opintojen päättymistä. Lopulliseksi arvosanaksi tulee tällöin kyseisistä suorituksista parempi. Opintojakson arvosanan korottamiseksi voidaan antaa myös jokin muu opettajan kanssa sovittu näyttö.

Hylätyn opintojakson suorittaminen

Hylättyä opintojaksoa voi yrittää suorittaa uusintakokeessa kaksi kertaa. Kokeeseen ilmoittautuminen katsotaan osallistumiseksi. Mikäli tulos on toisellakin korotuskerralla hylätty, opiskelijan on opiskeltava kyseinen opintojakso uudelleen lähiopetukseen osallistumalla tai antamalla muu opettajan kanssa sovittu näyttö.

Läsnäolo ja poissaolot

1. Etukäteen tiedossa oleva poissaolo

Opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan on pyydettävä lupaa, mikäli poissaolo on etukäteen tiedossa. Poissaolopyyntö tehdään Wilman Hakemukset-kohdasta ja poissaololuvan myöntää

- ryhmänohjaaja, mikäli poissaolo on 1–3 päivää
- linjanjohtaja, mikäli poissaolo kestää enemmän kuin kolme päivää

Yksittäisen oppitunnin osalta hyväksymisen / hyväksymättä jättämisen tekee kyseisen oppitunnin opettaja.

2. Sairastumisesta tai yllättävästä poissaolosta opiskelijan / huoltajan on ilmoitettava ensisijaisesti ryhmänohjaajalle puhelimitse tai Wilma-viestillä.

3. Poissaolon seuraukset

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (Lukiolaki 30 §). Oppitunneille osallistuminen kuuluu opintojakson suoritukseen, joten poissaolot on korvattava tehtävillä, jotka palautetaan opintojakson Peda.net-sivulle. Oppitunneille osallistuminen on osa opintojakson arvioitavaa suoritusta. Sen vuoksi poissaoloilla on vaikutus tuntiaktiivisuuden arviointiin ja lopulliseen arvosanaan. Kukin opettaja tiedottaa omien opintojaksojensa arviointikriteereistä ja korvauskäytännöistä opintojakson alkaessa sekä opintojakson Peda.net-sivulla.

Arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan opinto-ohjelman mukaisista pakollisista ja valinnaisista opinnoista sekä mahdollisista muista lukioon kuuluvista opinnoista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin opintojaksovalintoihin.

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä opiskelun aikana että sen päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arviointi on monipuolista ja arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. Lukio-opintoihin kuuluu myös opiskelijan omaa itsearviointia.

Opiskelijan opiskelema opintojakso arvioidaan sen päättyttyä. Opintojakson arviointi pohjautuu sen tavoitteisiin ja perustuu opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin, opiskelijan erilaisten tuotosten arviointiin sekä suullisiin ja kirjallisiin kokeisiin. Arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kunkin opintojakson alussa, ja ne on kirjattuna opintojakson peda.net-sivulla. Opintojakson arvioinnin suorittaa opintojakson opettaja tai jos opintojaksolla on useampi opettaja, ao. opettajat yhdessä.

Opintojaksot arvioidaan lukioasetuksessa (819/1998) määritellyin numeroin: arvossana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvossanalla 4. Opintojakso voidaan arvioida opetussuunnitelmassa määrätyllä muullakin tavalla. Kesken jääneestä opintojaksosta saa merkinnän K. Kesken jääneet opintojaksot täytyy suorittaa valmiiksi samana lukuvuonna, viimeistään 31.5. mennessä.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin. Muiden valinnaisten opintojen sekä muiden lukion tehtävään kuuluvien aineiden ja aihekokonaisuuksien arviointitapoja voivat olla numeroarviointi tai suoritusmerkintä (S = suoritettu).

Oppiaineen oppimäärän arvossana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen arvossanojen perusteella. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä arvossanoja enintään:

suoritettuja pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, 2–5 op	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään 0 op
6–11 op	2 op
12–17 op	4 op
18 op tai enemmän	6 op

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Tämä edellyttää kaikkien pakollisten oppiaineiden sekä opiskelijan valitsemien

muiden aineiden ja aihekokonaisuuksien suorittamista siinä laajuudessa kuin ne esiintyvät opiskelijan opinto-ohjelmassa kuitenkin siten, että opintojaksojen kokonaismäärä on vähintään 88 op. Opiskelijan kokonaisopintomäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot, sekä muut hyväksytysti suoritettut opetussuunnitelman mukaiset opinnot.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Päättöarviointi ja päättötodistus

Opiskelijalle, joka on suorittanut hyväksytysti opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valitsemansa valinnaiset aineet, annetaan päättötodistus.

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet, psykologia ja terveystieto. Opinto-ohjauksesta sekä paikallisista valinnaisista opintojaksoista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä on enintään 2 op sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä on enintään 4 op.

Kieliohjelma

Karkun evankelisen opiston lukiossa tarjotaan seuraava kieliohjelma:

A1-kielenä englannin kieli

B1-kielenä ruotsin kieli

B2- ja B3-kielenä saksan kieli

A1-kieli tarkoittaa perusopetuksen vuosiluokilta 1–6 alkanutta kieltä, B1 tarkoittaa perusopetuksen vuosiluokilta 7–9 alkanutta yhteistä kieltä, B2 peruskoulun luokilta 7–9 alkanutta valinnaista kieltä ja B3 lukiossa alkanutta valinnaista kieltä. Lukion suorittaminen edellyttää opiskelijalta vähintään A1-kielen ja B1-kielen oppimäärää, mikäli opiskelijaa ei ole vapautettu sen opiskelusta. Vapautuksen myöntää rehtori opiskelijan anomuksesta.

Itsenäinen opiskelu

Karkun evankelisen opiston lukiossa koulutus järjestetään pääosin lähiopetuksena. Itsenäisesti opiskeltavista opintojaksoista sovitaan ryhmänohjaajan ja aineenopettajan kanssa. Lupaa opintojakson itsenäiseen suorittamiseen haetaan kirjallisesti Wilmassa olevalla lomakkeella. Anomus on tehtävä ennen opintojakson alkua.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti silloin, kun se menee opiskelijan suunnitelmassa päällekkäin jonkun toisen opintojakson kanssa tai muusta perustellusta

syystä. Itsenäistä opiskelua suositellaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Itsenäisesti suoritettavien opintojen sisällöt ja niiden työmäärä ovat vaativuudeltaan samat kuin vastaavien lähiopetusopintojaksojen. Itsenäisen opiskelun etenemistä ohjataan ja seurataan. Itsenäinen opiskelu edellyttää erityisesti vastuunottamista omasta toiminnasta ja sen tuloksista. Opettajan tehtävänä on ohjeistaa itsenäinen opiskelu siten, että se on toteutukseltaan ja sisällöltään opetussuunnitelman mukainen.

Opintojakson hyväksytyyn suorittamiseen kuuluu loppukokeen lisäksi tai sijasta muita tehtäviä. Opintojakson voi siis suorittaa

- 1) opetukseen ja kokeeseen osallistumalla tai
- 2) opiskelemalla itsenäisesti ao. aineen opettajan kanssa sovitulla tavalla ja loppukokeeseen osallistumalla tai
- 3) antamalla opettajan määräämä muu näyttö.

Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksytyä arvosanaa. Itsenäisesti suoritettua opintojaksoa koskevat normaalit uusintakoeikätyönnöt.

Verkko-opintomahdollisuus

Opiskelija voi suorittaa verkko-opintoina sellaisia opintojaksoja, joita opistolla ei kyseisenä lukuvuonna opeteta lähiopetuksena. Verkko-opintojen suorittamisesta sovitaan linjanjohtajan kanssa. Lukion aikana voi suorittaa opiston kustantamana yhden sellaisen verkko-opintojakson, jota opistollamme ei tarjota. Opiskelija voi suorittaa omakustanteisesti enemmänkin opintoja, ja ne voidaan tietysti edellytyksin hyväksilukea lukion opintosuorituksiin.

Korkeakouluopinnot

Opiskelija voi suorittaa lukion aikana korkeakouluopintoja. Opistolla on tästä yhteistyösopimus Tampereen kesäyliopiston kanssa. Tampereen kesäyliopiston avoimet korkeakoulukurssit löytyvät Korota-tarjottimelta (<https://opintotarjotin.userix.fi/opintotarjotin/>). Nämä ovat lukiolaiselle maksuttomia. Lukion peda.net-sivulla Kurkistus korkeakouluihin (<https://peda.net/yksityiskoulut/keo/lukio/oppiaineet2/korkeakoulukurssi>) on myös muita lukiolaisille avoimia korkeakouluopintoja. Opiskelijan tulee sopia opinnoista linjanjohtajan kanssa ennen ilmoittautumistaan.

Hyväksiluku ja korvaavuudet

Lukio-opintojen suorituksen voi myös korvata hyväksyttävällä suorituksella toisessa oppilaitoksessa. Tällaiset opinnot voidaan lukea hyväksi, jos ne ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opiston lukion opetussuunnitelman mukaisia. Opiskelijan on tehtävä hyväksilukuesityksensä aikaisempiin todistuksiinsa vedoten ensimmäisen lukukautensa aikana. Päätöksen muualla suoritettujen opintojen hyväksiluvusta tekee linjanjohtaja.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suori-
tusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitel-
massa numeroin arvioitava opintojakso, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-
asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Asteikko 1–5	Lukioasteikko	Asteikko 1–3
hylätty	4 (hylätty)	hylätty
1	5 (välttävä)	1
2	6 (kohtalainen)	1
3	7 (tyytyttävä)	2
4	8 (hyvä)	2
5	9 (kiitettävä)	3
5	10 (erinomainen)	3

Lunттаaminen ja plagiointi

Lunттаamisesta ja plagioinnista seuraa opettajan arvioinnin mukaan suullinen pu-
huttelu, kirjallinen varoitus ja/tai opintosuorituksen hylkääminen.

Lukiosta eroaminen

Jos opiskelija eroaa lukiosta kesken lukion oppimäärän suorittamisen, hänen tulee
selvittää asia linjanjohtajalle sekä tehdä kirjallinen eroilmoitus saadakseen erotodis-
tuksen, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista.

Opiskelija, joka ei ole säädetyssä ajassa suorittanut lukion oppimäärää, katsotaan
eronneeksi. Eronneeksi katsotaan myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä il-
moittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole
jatkaa opintoja (Lukiolaki 24§). Jos oppivelvollinen keskeyttää lukio-opinnot, hä-
nellä on oltava uusi opiskelupaikka. Tarvittaessa koulu tekee opiskelijan kotikuntaan
ilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä.

Opiskelijakunta

Karkun evankelisen opiston opiskelijat muodostavat opiskelijakunnan. Opiskelija-
kunnalla on hallitus, jonka jäsenet valitaan lukuvuosittain opiskelijoiden keskuu-
desta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaiku-
tusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen jär-
jestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunta myös osaltaan valmistaa opiskelijoita
aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opisto kannustaa opiskelijakuntaa aktiivi-
sen opiston toiminnan ja yhteishengen kehittämiseen ja pyrkii tarjoamaan hyvät toi-
mintaedellytykset opiskelijakunnalle.

Opiskelijaetu opiston kursseille

Lukion opiskelija voi osallistua opiston viikonloppukursseille ja leireille alennettuun
hintaan. Kurssimaksusta saa 50 % alennuksen, kuitenkin niin, että minimihinta on
50 €. Halutessaan yhden hengen huoneen opiskelija maksaa sen lisämaksun koko-
naisuudessaan.

YLIOPPILASKIRJOITUKSET

Ylioppilastutkinto on valtakunnallinen päättötutkinto. Yo-tutkintotodistuksen saamisen edellytys on, että kokelas suorittaa ylioppilaskokeet hyväksytysti ja että hän saa myös lukion päättötodistuksen.

Opiskelijan on osallistuttava vähintään viiteen kokeeseen. Kaikkien kokelaiden on sisällytettävä tutkintoonsa äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Lisäksi tutkintoon on sisällytettävä vähintään neljä eri tutkintoaineen koetta vähintään kolmesta seuraavasta ryhmästä: *matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, reaaliaine*. Kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe (A-tason kielikoe tai pitkän matematiikan koe). Tutkintoon vaadittujen viiden kokeen lisäksi kokelas voi suorittaa yhden tai useamman muun kokeen. Kokelas voi halutessaan suorittaa eri oppimäärien kokeita samassa tutkintoaineessa. Saman aineen eri oppimäärien kokeet voidaan kuitenkin laskea suoritukseksi vain kerran (esim. lyhyt ja pitkä matematiikka).

Yo-kokeet järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Kokeet voi hajauttaa enintään kolmelle peräkkäiselle tutkintokerralle. Yo-kokeet laaditaan nuorten luokioluokituksen opetussuunnitelman mukaisten pakollisten sekä valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen perusteella. Kokeissa on myös oppiainerajat ylittäviä kysymyksiä sekä kysymyksiä lukion laaja-alaisen osaamisen teemoista. Ennen kokeeseen osallistumista opiskelijalla tulee olla opiskeltuina kyseisen aineen pakolliset opintojaksot. Lyhyessä kielessä edellytetään vähintään kuuden opintopisteen opintosuoritukset ja oppiaineissa, jossa ei ole pakollisia lukio-opintoja aikuislukiossa (psykologia ja terveystieto), edellytetään vähintään neljän opintopisteen opintosuoritukset.

Kokelas voi suorittaa yhtenä koepäivänä vain yhden reaaliaineen kokeen, johon hän on etukäteen ilmoittautunut. Yhdellä tutkintokerralla kokelas voi suorittaa siis enintään kaksi reaaliaineen koetta.

Äidinkielen koe on kaksiosainen. Kokelaan on osallistuttava sekä lukutaidon kokeeseen että kirjoitustaidon kokeeseen. Molemmat kokeet otetaan huomioon lopullista arvosanaa määrättäessä ja molemmista kokeista vaaditaan suoritus hyväksyttävään arvosanaan.

Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen on sitova. Kevään kokeisiin ilmoitaudutaan marraskuussa ja syksyn kokeisiin toukokuussa. Ilmoittautuminen tehdään Wilma-lomakkeella yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Lomake tulostetaan, allekirjoitetaan ja annetaan ryhmänohjaajalle. Ylioppilaskokeet ovat maksullisia niille opiskelijoille, jotka eivät kuulu oppivelvollisuuslain piiriin. Oppivelvolliset saavat ilmoittautua maksuttomasti viiteen ensimmäiseen kokeeseen; muut kokeet hän maksaa itse. Jos kokelas saa hylätyn arvosanan maksuttomasta kokeesta, myös kokeen uusiminen on maksutonta, ellei kokeen hylkäämisen syy ole jokin seuraavista: kokelas on jättänyt

saapumatta koetilaisuuteen, kokelas on jättänyt tyhjän koesuorituksen arvosteltavaksi, kokelas on syylistynyt vilppiin tai koetilaisuuden häiritsemiseen.

Tarkempia ohjeita annetaan ryhmänohjauksessa ja Ylioppilastutkintolautakunnan nettisivuilla julkaistavissa tiedotteissa (www.ylioppilastutkinto.fi).

Yo-kokeet syksyllä 2023

ma 11.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe
ke 13.9.	reaali (PS, FI, HI, FY, BI)
pe 15.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE)
ma 18.9.	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 19.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
to 21.9.	reaali (UE, ET, YH, KE, GE, TE)
pe 22.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe; suomi toisena kielenä
ma 25.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE, IT, PO, latina, saame)

Yo-kokeet keväällä 2024

ti 12.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe ; suomi toisena kielenä
to 14.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE, IT, PO, latina, saame)
pe 15.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe
ma 18.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE)
ke 20.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 22.3.	reaali (UE, ET, YH, KE, GE, TE)
ma 25.3.	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 27.3.	reaali (PS, FI, HI, FY, BI)

Oma yo-suunnitelma

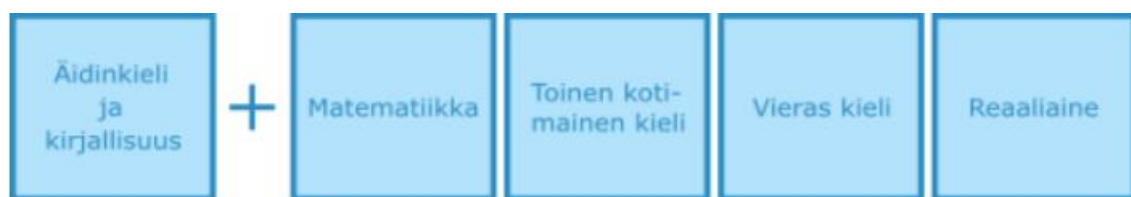

Kaikkien suorittettava

Vähintään kolmesta ryhmästä suoritettava vähintään neljä koetta. Yhden suoritetuista on oltava pitkän oppimäärän koe.

JATKO-OPINNOT

Lukion päättötodistus sekä ylioppilastutkintotodistus antavat yleisen korkeakoulu-kelpoisuuden eli mahdollisuuden hakeutua ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Ammattikorkeakouluihin voi hakeutua myös ilman ylioppilastodistusta. Korkeakou-luihin haetaan tavallisesti Opintopolun (<https://opintopolku.fi>) kautta korkeakou-lujen yhteishaussa.

- Syksyn yhteishaku: syyskuun alussa (ma 4.9.2023 klo 8.00 – to 14.9.2023 klo 15.00)
  - tammikuussa alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutuk-set
- Kevään ensimmäinen yhteishaku: tammikuun alussa
  - syksyllä alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen vieraskieliset koulutukset sekä Taideyliopiston koulutukset
- Kevään toinen yhteishaku: maaliskuun loppupuolella
  - syksyllä alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen suomen- ja ruotsinkielisiin koulutukset
  - eniten opiskelupaikkoja tarjolla

Valtaosa korkeakoulujen opiskelupaikoista on varattu ensikertalaisille (eli niille, joilla ei ole korkeakoulupaikkaa). Kullakin korkeakoululla on omat pääsyvaatimuk-sensa. Eniten uusia opiskelijoita otetaan ylioppilastodistuksen perusteella. Lukion jälkeen voi hakeutua myös ammatilliseen koulutukseen.

OPINTOJAKSOKUVAUKSET

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Pakolliset opinnot

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä. Opiskelija rohkaistuu kirjoittajana ja osaa käyttää muiden tekstejä oman kirjoittamisensa pohjana. Opintojakso sisältää myös kielenhuoltoa. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan. Keskeisenä sisältönä on kielen rakenne, kieli sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä ja vallan välineenä. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI1 Matkalla kielen osaajaksi ja oppijaksi.

ÄI3 Vuorovaikutus (1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii vuorovaikutustaitoja. Opintojakso sisältää oman viestinnän tarkastelua. Keskeistä on rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutustilanteisiin. Oppimisen kohteena on myös kielen tilanteinen vaihtelu.

ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ja monipuolistaa lukemisen tapoja. Opintojaksossa on monipuolisesti lukemisen, analysoinnin ja tulkinnan tehtäviä. Keskeisenä sisältönä on myös elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI2 Monikielinen kulttuuri ja kirjallisuus.

ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii lukemaan kriittisesti monimuotoisia tekstejä. Erityisesti käsitellään median tekstejä ja perehdytään median rooliin yhteiskunnassa. Argumentoinnin keinot ovat myös oppimisen kohteena.

ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kirjoittelustaan palautetta ja rohkaistuu kirjoittajana. Keskeisenä sisältönä on kirjoittelujen ideoinnin, aiheen rajaamisen ja näkökulmien opetteleminen.

ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on perehtyä puhuttuihin teksteihin ja audiovisuaaliseen viestintään. Opiskelija saa tilaisuuksia rakentaa puheenvuoroja ja esiintyä. Opintojaksossa käsitellään myös esiintymisjännitystä ja esiintymisen vuorovaikutteisuutta sekä yleisön vastuuta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Opintojaksossa opiskelija kirjoittaa pitkiä, asiatyylisiä tekstejä aineistoja hyödyntäen. Keskeistä on tekstien suunnitteleminen, muokkaaminen ja viimeisteleminen. Lähteiden tarkoituksenmukaista käyttöä harjoitellaan.

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa tulkita ja analysoida monimuotoisia tekstejä. Keskeistä on oppia perustelemaan tulkinta tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Paikalliset opinnot

ÄI12 Lukion kirjoitustaidot (1 op)

Opiskelija saa valmiuksia lukiossa vaadittavien tekstin tuottamiseen. Harjoitellaan tekstin rakenteen luomisen perusasioita, aineistoihin viittaamista sekä omien ajatusten sanallistamista.

ÄI13 Luova kirjoittaminen (2 op)

ÄI14 Ilmaisutaidosta esitykseksi (2 op)

Opiskelija syventää taitojaan käyttäen kehoaan ja ääntään itsensä ilmaisuun. Opintojaksolla tehdään ilmaisutaitoharjoitteita sekä yhdessä suunnitellaan ja toteutetaan pieni esitys.

SUOMI TOISENA KIELENÄ

Pakolliset opinnot

S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan erilaisia tekstejä. Keskeisenä sisältönä on pitkien tekstien lukeminen niin, että opiskelija ymmärtää tekstin sisällön ja tavoitteen. Opintojaksossa luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Opintojaksossa tavoitteena on, että opiskelija saa kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. Keskeisenä sisältönä ovat suomen kielen ominaispiirteet ja kirjoitetun kielen rakenteet sekä puheen ja luetun ymmärtämisen strategiat. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI1 Matkalla kielen osaajaksi ja oppijaksi.

S23 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Opintojaksossa tavoitteena on opetella kuuntelemisen, puhumisen ja kirjoittamisen taitoja. Keskeisenä sisältönä on oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi.

S24 Kirjallisuus (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija lukee, ymmärtää ja tulkitsee kaunokirjallisia tekstejä. Lukeminen on myös elämyksellistä ja kokemuksellista. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI2 Monikielinen kulttuuri ja kirjallisuus.

S25 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää medialukutaitoaan. Keskeisenä sisältönä on opetella ymmärtämään median toimintatapoja ja median roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana.

S26 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia kirjoittamaan pitkiä asiatekstejä aineistoja käyttäen. Keskeisenä sisältönä on kirjoittamisen vaiheiden opettelu ja asiatyylisten tekstien kielellisten rakenteiden hallinta.

S27 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää vuorovaikutustyyliään. Keskeisenä sisältönä on puhevuoron rakentaminen ja viestintärohkeuden lisääminen. Kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat hioutuvat.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

S211 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Paikalliset opinnot

S212 Kohti yo-koetta (2 op)

RUOTSI

Pakolliset opinnot

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa sekä peilataan omaa kielitaitoa taitotasoon B1.1. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI1 Matkalla kielen osaajaksi ja oppijaksi.

RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

Opintojakso kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa. Harjoitellaan kertomaan omasta elämästä, ihmissuhteista ja lähiympäristöstä eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta omista taidoista.

RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisista ja opiskelijoita kiinnostavista näkökulmista.

RUB14 Ympäristömme (2 op)

Opintojaksolla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti opiskelijoiden eri elämäntilaisiin liittyvistä näkökulmista.

RUB15 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (2 op)

Opintojaksolla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

Paikalliset opinnot

RUB18 Peruskouluruotsin kertaus (1 op)

RUB19 Abikertaus (2 op)

Syvennetään kielitaidon eri osa-alueita; luetun- ja kuullunymmärtämistä, erilaisten tekstien tuottamista ja kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita. Valmentaudutaan yo-kokeeseen. Arvioidaan S-merkinnällä.

ENGLANTI

Pakolliset opinnot

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Opintojakson tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Opiskelija tottuu lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI1 Matkalla kielen osajaksi ja oppijaksi.

ENA2 Englanti globaalina kielenä (3 op)

Opintojakson tehtävänä on tarkastella englannin kielen aseman kehittymistä lingua francana globaaleissa konteksteissa ja vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli. Harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä.

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämäntilanteitaan. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon KI2 Monikielinen kulttuuri ja kirjallisuus.

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Pohditaan jatko-opintoja ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmat ulottuvat opiskelijan omasta elinpiiristä kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Loppukokeena suoritetaan Opetushallituksen valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe.

Paikalliset opinnot

ENA9 Starttienglanti (1 op)

Kerrataan keskeisimpiä asioita peruskoulun oppimäärästä kiinnittäen erityistä huomiota kielioopin perusrakenteisiin sekä sanavaraston ylläpitämiseen ja laajentamiseen. Luetaan arkielämän tilanteisiin liittyviä tekstejä sekä harjoitellaan valmiutta puhua englannin kieltä.

ENA10 Abikertaus (2 op)

Syvennetään kielitaidon eri osa-alueita; luetun- ja kuullunymmärtämistä, erilaisten tekstien tuottamista ja kerrataan kielioopin keskeisiä rakenteita. Valmentaudutaan yo-kokeeseen.

ENA11 English Bible Study Group (2 op)

SAKSA

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

SAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia. Tavoitteena vuorovaikutuksessa taitotaso A1.1.

SAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Harjoitellaan omaan lähipiiriin ja arkeen liittyviä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita ja tavanomaisia asiointitilanteita. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

SAB33 / SAB21 Perustason alkeet 3 (2 op)

Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskelijoiden jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Tavoitteena vuorovaikutuksessa taitotaso A1.2.

SAB34 / SAB22 Perustaso 1 (2 op)

Vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät arjen tapoja ja traditioita sekä viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

SAB35 / SAB23 Perustaso 2 (2 op)

Opiskelija saa välineitä ilmaista kohdekielellä tunteuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Aihepiirit käsittelevät hyvinvointia, terveyttä ja eri elämänvaiheita.

SAB36 / SAB24 Perustaso 3 (2 op)

Opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen. Tavoitteena vuorovaikutuksessa taitotaso A2.1.

SAB37 / SAB25 Perustaso 4 (2 op)

Opiskelijan itsetunto kielenkäyttäjänä vahvistuu, kun opiskelija saa mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään sekä opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmiin liittyvissä tilanteissa.

SAB38 / SAB26 Perustaso 5 (2 op)

Opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla vastaanottaja huomioiden. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOKOKONAISUUS

Pakolliset opinnot

MAY1 Luvut ja lukujonot (2 op)

Opintojaksoson tavoitteena on, että opiskelija pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Opintojaksolla kerrataan peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet sekä täydennetään lukualueet. Opiskelija vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä ja osaa määrittää lukujonoja. Tutustutaan teknisten apuvälineiden käyttöön lukion matemaattisissa aineissa (GeoGebra).

Jos haluat vaihtaa oppimäärää kesken lukio-opintojen pitkästä lyhyeen, opintojaksot hyväksiluetaan alla olevan taulukon mukaisesti. Muut pitkän matematiikan opintojaksot siirretään lyhyen matematiikan paikallisiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Pitkä matematiikka	Lyhyt matematiikka
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Opintojen suoritusjärjestys

Opintojakso

(MAB10 Peruskoulumatematiikan kertaus)

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt

MAB3 Geometria

MAB4 Matemaattisia malleja

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys

MAB6 Talousmatematiikan alkeet

MAB7 Talousmatematiikka

MAB10 Abikertaus

Suosittelut aiemmat opinnot

MAY1

MAY1, MAB2

MAY1

MAY1, MAB2

MAY1, MAB2, MAB4

MAY1, MAB2, MAB6

MAY1, MAB2-6

Pakolliset opinnot

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Harjoitellaan yhdistämään matematiikka jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisuun ja luottamaan omiin matemaattisiin kykyihin. Lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet. Vahvistetaan yhtälöiden ratkaisemisen taitoja ja opetellaan ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan teknisten apuvälineiden käyttöön yhtälöiden ratkaisemisessa.

MAB3 Geometria (2 op)

Opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Opiskelija vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan ja osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Harjoitellaan teknisten apuvälineiden hyödyntämistä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla sekä tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Opiskelija tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta. Harjoitellaan laskinohjelmien ja taulukkolaskinohjelmien hyödyntämistä.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja ja perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Harjoitellaan teknisten apuvälineiden hyödyntämistä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

MAB6–MAB7 Talousmatematiikan alkeet + talousmatematiikka (1 op + 1 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää prosenttilaskennan taitojaan, ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä ja kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun sekä vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Opiskelija osaa soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn ja käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon TA1 Talousosaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Paikalliset opinnot

MAB10 Peruskoulumatematiikan kertaus (1 op)

Opiskelija vahvistaa matemaattista osaamistaan ja saa valmiuksia lukion lyhyen matematiikan opintoihin. Tutustutaan lukiomatematiikassa tarvittaviin sähköisiin apuvälineisiin (GeoGebra).

MAB11 Abikertaus (2 op)

Kerrataan lukion lyhyen matematiikan keskeisimpiä asioita. Lisätään valmiuksia ylioppilaskirjoituksiin opiskelijoiden tarpeet huomioiden.

MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset opinnot

MAA2 Polynomifunktiot ja -yhtälöt (3 op)

Opiskelija harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita ja yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä. Harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

MAA3 Geometria (2 op)

Opiskelija harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa sekä muotoilemaan, perusteilemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita. Harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa. Yhdenmuotoisuuden, sinilauseen, Pythagoraan lauseen ja trigonometrian käyttö ja soveltaminen.

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Opiskelija oppii ymmärtämään vektorikäsitteen ja ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille, sekä oppii ratkaisemaan yhtälöryhmiä. Harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa. Opiskellaan vektoreiden perusominaisuudet, vektoreiden laskutoimituksia, suorat ja tasot avaruudessa.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Harjoitellaan trigonometrisia, logaritmi- ja eksponenttiyhtälöitä ja trigonometrisien funktioiden yhteydet. Juuren ja murtopotenssin yhteys. Käytetään teknisiä apuvälineitä trigonometrisen, juuri- ja eksponenttifunktioiden tutkimisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa, sekä sovellusongelmissa.

MAA6 Derivaatta (3 op)

Harjoitellaan rationaalifunktion nollakohtien, ääriarvojen ja yksinkertaisten rationaaliepäyhtälöiden ratkaisemista ja teknisten apuvälineiden käyttöä. Tutustutaan funktion raja-arvoon, jatkuvuuteen ja yksinkertaisten funktioiden derivaattoihin.

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Opiskelija ymmärtää integraalifunktion ja määrätyn integraalin käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita. Määritetään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä sovelletaan integraalilaskentaa. Käytetään teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

MAA8 Todennäköisyys ja tilastot (2 op)

Opiskelija oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia ja jakaumien tunnuslukuja. Opiskelija perehtyy kombinatorisiin menetelmiin, todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin. Käytetään teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä.

MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Perehdytään talouselämässä käytettyihin käsitteisiin ja opitaan oman talouden suunnittelua sekä pohjaa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Opiskelija osaa soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn ja käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon TA1 Talousosaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Paikalliset opinnot

MAA13 Abikertaus (2 op)

Kerrataan lukion pitkän matematiikan keskeisiä asioita ja valmistaudutaan yo-kirjoituksiin.

LUONNONTIETEET

Biologiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa oppilaitos tarjoaa pakollisten opintojen lisäksi valtakunnallisia valinnaisia opintoja yhteensä vähintään 10 opintopisteen verran. Näissä oppiaineissa opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa pakollisia opintoja vähintään 2 op ja yhdessä vähintään 4 op.

BIOLOGIA

Pakolliset opinnot

BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeisenä sisältönä evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

BI2 Ekologian perusteet (1 op)

Ekologian perusteet ja elämän monimuotoisuus sekä sen uhat Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta.

BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa. Tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

BI4 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Opiskelija syventää ymmärrystään solun rakenteesta ja toiminnasta. Tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Työtapoina muun muassa kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimustyö.

BI5 Ihmisen biologia (2 op)

Perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

Opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Perehdytään biologian sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

MAANTIEDE

Pakolliset opinnot

GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Opiskelija tarkastelee muuttuvaa maailmaa ja sen alueellisia ongelmia. Seurataan ajankohtaisuuksia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta ja mahdollisuutta varautua ja sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

GE2 Sininen planeetta (2 op)

Tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä.

GE3 Yhteinen maailma (2 op)

Tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla.

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Perehdytään aiemmillä kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

FYSIIKKA

Pakolliset opinnot

FY1–FY2 Fysiikka luonnontieteenä + Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op + 1 op)

Perehdytään fysiikan merkitykseen nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä, tutustutaan perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen. Tarkastellaan voimaa liikkeen muutoksen aiheuttajana sekä liikeilmiöitä, tutkimuksia ja mallintamista, myös teknisillä apuvälineillä. Keskeisinä sisältöinä kasvihuoneilmiö, energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

FY3 Energia ja lämpö (2 op)

FY4 Voima ja liike (2 op)

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

FY6 Sähkö (2 op)

FY7 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

KEMIA

Pakolliset opinnot

KE1–2 Kemiaa kaikkialla + kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op + 1 op)

Vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustutaan ainemäärän käsitteeseen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä. Syvennetään käsitystä kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestäväen elämäntavan edistämässä.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

KE5 Materiaalit ja teknologia (2 op)

KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

HISTORIA

Pakolliset opinnot

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Opetuksen näkökulma on sekä historiallisten ilmiöiden tarkastelussa, että nykyisyyden selittämisessä. Ilmiötä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta, että globaalista näkökulmasta. Tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

HI2 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Analysoidaan Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

HI3 Kansainväliset suhteet (2 op)

Tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologisista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Tarkastellaan yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Moduulissa perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Tarkastellaan nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutokseen sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

YHTEISKUNTAOPPI

Pakolliset opinnot

YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Perehdytään valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Suomalaista yhteiskuntaa analysoidaan valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

YH2 Taloustieto (2 op)

Taloustieteet johdattavat ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon TA1 Talousosaaminen.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Perehdytään Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen. Seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia käyttäen monipuolisia tietolähteitä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena.

YH4 Lakitieto (2 op)

Perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Harjannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

USKONTO

Pakolliset opinnot

UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tutustutaan uskontoon ilmiönä ja tutkimuksen kohteena. Perehdytään nykyajan uskonnollisuuden kenttään, maailman uskontotilanteeseen, sekularisaatioon, uskon-

nottomuuteen ja uskonnonvapauteen ihmisoikeutena. Keskeisenä sisältönä on lisäksi Lähi-idän monoteistiset uskonnot juutalaisuus, kristinusko ja islam, niiden pyhät kirjat, sisäinen monimuotoisuus sekä yhteiset piirteet. Opintojakso antaa valmiuksia toimia moniuskontoisessa yhteiskunnassa ja ymmärtää ajankohtaisia uskontoon liittyviä ilmiöitä.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

Perehdytään kristinuskon asemaan eri puolilla maailmaa sekä vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa. Keskeisenä sisältönä on kristinuskon merkitys kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta. Opintojaksolla perehdytään kristinuskon keskeisiin suuntauksiin ja niiden syntytaustaan sekä vertaillaan niiden keskeisiä piirteitä. Opintojakso antaa valmiuksia toimia moniarvoisessa ympäristössä ja kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Pohditaan Aasian uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa. Opintojakso tutustuttaa myös luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin. Opintojakso kehittää maailman kulttuuripiirteiden ymmärrystä, uskontojen lukutaitoa ja erilaisuuden arvostamista sekä antaa valmiuksia toimia moniarvoisessa työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tutustutaan monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen Suomen historiassa sekä nyky-Suomessa. Opintojaksolla käsitellään suomalaista uskonnollisuutta, Suomen uskontotilannetta, sekularisaatiota ja uskontojen vaikutusta yksilön elämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla. Opintojakso kehittää aktiivisen kansalaisuuden taitoja ja antaa valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

UE5 Uskonto taiteessa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Perehdytään uskonnon ja taiteen vuorovaikutukseen eri taidemuodoissa sekä uskonnollisessa arkkitehtuurissa. Opintojakso syventää Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tuntemusta eri taiteen lajeissa. Analysoidaan uskonnollisen symboliikan ilmenemistä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa. Opintojakso antaa valmiuksia ymmärtää sekä kulttuuriperinnön että nykykulttuurin uskonnollisia viitteitä ja merkityksiä.

UE6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Syvennetään osaamista uskonnon tutkimuksen menetelmistä ja näkökulmista ja tutustutaan ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen. Tutustutaan uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja arvioidaan uskonnon ja median välisiä suhteita. Opintojakso kehittää kykyä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja tiedonvälityksen lähteitä.

Paikalliset valinnaiset opinnot

UE8 Raamattu tutuksi (2 op)

Opintojakso on mahdollista suorittaa osallistumalla esim. kahdelle viikonlopun mittaiselle raamattukurssille opistolla (yht. 28 h).

UE9 Raamattupiiri (2 op)

Opintojaksolla syvennetään Raamatun tekstien tuntemusta lukupiirimuotoisesti. Opintojakso toteutetaan iltaohjelmalla (yht. 28 h), ja työskentely on pitkälti keskustelupainotteista.

FILOSOFIA

Pakolliset opinnot

F11 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

Perehdytään filosofian perusteisiin ja tarkastellaan filosofisia kysymyksiä ja filosofista ajattelua filosofian perinteessä ja sovelletaan niitä ajankohtaisiin ongelmiin. Tutustutaan tiedon ja informaation eroon, johdonmukaiseen argumentaatioon ja pätevän päättelyn perusteisiin ja harjoitellaan niitä suullisesti ja kirjallisesti. Opitaan keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empirinen, objektiivinen ja subjektiivinen. Opintojakso kehittää kriittisen, monipuolisen ja rakentavan ajattelun ja argumentaation taitoja ja tukee lukion muita oppiaineita tiedon luonteen hahmottamisessa eri tieteenaloilla.

PSYKOLOGIA

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Tarkastellaan psykologiaa ja psykologista tietoa tutkimuksiin perustuvana tieteenä. Selitetään tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja. Eritellään ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä. Tutustutaan johonkin hyvinvoinnin ilmiöön näistä näkökulmista. Eritellään oppimiseen liittyviä tekijöitä sekä pyritään niiden pohjalta arvioimaan ja kehittämään omaa oppimista ja opiskelua. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Tutkitaan ihmisen yksilöllistä ja halki elämänkaaren jatkuvaa kehitystä lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden siirtymien kautta. Tarkastellaan kehitykseen liittyviä osalueita kuten hermoston muovautuminen, sosioemotionaalinen ja kognitiivinen kehitys sekä identiteetin muotoutuminen. Sovelletaan kehityspsykologista teoria- ja tutkimustietoa oman kehityksen ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Tarkastellaan kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita: Tutkitaan, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn, tarkastellaan kielen merkitystä ihmisen toiminnalle ja arvioidaan päätöksenteon kognitiivista perustaa. Huomioidaan aivojen plastisuus ja hermoverkkojen toiminta näiden ilmiöiden taustalla. Tutustutaan yleisimpiin kognitiivisen toiminnan häiriöihin. Suunnitellaan kokeellinen tutkimus.

PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Tarkastellaan tunteiden muodostumista, kulttuurisidonnaisuutta ja niiden merkitystä ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Pohditaan mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja opitaan tunnistamaan yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä. Syvennyttään tarkemmin yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon. Pohditaan mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Sovelletaan näitä tietoja itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Tutkitaan yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa. Tarkastellaan persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja sovelletaan tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Pohditaan yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa sekä sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan. Sovelletaan psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Tutustutaan yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisiin arviointimenetelmiin.

TERVEYSTIETO

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

TE2 Terveys ja ympäristö (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyys osana kestävän tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

Terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historialliset kehityslinjat ja tulevaisuuden haasteet. Vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena.

LIIKUNTA

Paikalliset opinnot

LI3 Palloilu (2 op)

Opitaan pelailemalla erilaisia pallopelejä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

LI4 Terveyttä liikkuen (2 op)

Syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Suoritustapana on oman kunnon mukainen kävely- tai juoksulenkki noin kaksi kertaa viikossa. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

LI5 Retkeily (2 op)

Opitaan nauttimaan luonnossa liikkumisesta. Jokamiehen ja –naisen retkeilytaitoja opitaan tekemällä retkiä lähiympäristön luontokohteisiin. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

LI6 Vanhojen tanssit (2 op)

Vanhojen tanssien harjoittelu ja tansseihin liittyvät näytökset. Tavoitteena on, että opiskelija harjoittelee ja oppii seura- ja juhlatansseja, ilmaisee itseään tanssin avulla, kokee yhdessä tekemisen iloa ja onnistumisen elämyksiä.

MUSIIKKI

Paikalliset opinnot

MU3 Musiikki ja minä (2 op)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Hän saa tilaisuuksia taiteellisen ajattelun ja ilmaisutaitojen kehittämiseen. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon. Kurssi voidaan suorittaa yhteistyössä kansalaisopiston tai musiikkiopiston kanssa. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

KUVATAIDE

Paikalliset opinnot

KU3 Kuvat ja kulttuurit (2 op)

Keskeiset sisällöt: omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina, vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä, erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista, kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot, kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt. Kurssi voidaan suorittaa yhteistyössä kansalaisopiston kurssien kanssa.

KU4 Flow-tilaa metsästävässä (2 op)

Nyt voit hakea kuvataiteellista inspiraatiota yksin tai kaverin kanssa ja sitten – toteuta visiosi! Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

KU5 Kuvat ja identiteetti (2 op)

Opintojaksolla käsitellään monipuolisesti eri materiaaleja ja yhdistellään erilaisia tekniikoita kuvataiteen ilmaisuun. Opiskelija tekee itsenäisiä tuotoksia sekä osallistuu yhteisiin projekteihin muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustumme kuvien käyttämiseen taiteessa. Kuvien avulla opiskelija ilmaisee omaa identiteettiään eri keinoja käyttämällä esim. valokuvaus. Analysoidaan kuvien käyttäminen vaikuttamisen välineenä ryhmätyönä. Tavoitteena on löytää ja kehittää opintojakson aikana opiskelijan omaa kuvailmaisua sekä opetella sanoittamaan kuvataidetta rakentavasti. Harjoitellaan kuvien tarkastelua, tulkintoja ja analysointia. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään näyttelykäyntejä Pirkanmaan alueella.

OPINTO-OHJAUS

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

OP1 Oman opiskeluni suunta (2 op)

Opintojakso vahvistaa eri oppiaineissa tarvittavia opiskelutaitoja ja lisää tietoisuutta omasta oppimisesta. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja käyttämään niitä opiskeluissa. Hän asettaa tavoitteita oppimiselleen ja suunnittelee niiden saavuttamista sekä kehittyä itsearviointin taidoissaan. Opiskelija tutustuu monipuolisesti jatko-opintomahdollisuuksiin sekä hahmottelee urasuunnitelmaa. Opintojaksoa kerrytetään koko lukio-opintojen ajan viikottaisilla opo-tunneilla. Sisältyy yhteiseen opintojaksoon HY1 Hyvinvointiosaaminen.

Paikalliset opinnot

OP3 Opiskelutaidot

Harjoitellaan lukion eri aineiden opiskelua ja kehitetään opiskelutaitoja. Opintojakso tarjotaan lukion 1. vuoden 1. periodissa ja oppitunneilla eri opettajat ohjaavat omien aineidensa lukion opiskelutaitojen kehittämiseen.

YHTEISET OPINTOJAKSOT

HY1 Hyvinvointiosaaminen (4–14 op)

OP1 (2 op) + ÄI1 / S21 (2 op) + PS1 (2 op) + MU3 (2 op) + KU3 (2 op) + LI5 (2 op) + TE1 (2 op)

Hyvinvointi-opintojakso tarjoaa opiskelijalle perusedellytykset ymmärtää omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja siihen liittyvää vastuuta. Opintojakso toteuttaa lukion opetussuunnitelmassa mainitun hyvinvointiosaamiseen laaja-alaista osa-alueita. Hyvinvointiosaaminen kattaa fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Opintojakson mahdollinen suoritustapa on hyvinvointiportfolio, johon voidaan sisällyttää erilaisia opiskelijan hyvinvointiin liittyviä, oppiainerajat ylittäviä tuotoksia. Portfolio voi sisältää muun muassa taidenäytteitä, hyvinvointipäiväkirjan, hyvinvointiin liittyviä seurantatutkimuksia ja oppimispäiväkirjan. Suoritustavasta sovitaan tarkemmin opintojaksosta vastaavan opettajan kanssa.

KI1 Matkalla kielen osaajaksi ja oppijaksi (3 op)

ÄI2 / S22 (1 op) + ENA1 (1 op) + RUB11 (1 op)

Opintojaksossa opiskelija hahmottelee oman kieliprofiilinsa. Opiskelija analysoi itselleen kertynyttä kielivarantoa, tutustuu kielen oppimisen strategioihin ja etsii itselleen tehokkaita kielten oppimisen tapoja. Opiskelija hakeutuu tilanteisiin, joissa hän pääsee käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti. Opiskelija tutustuu kielitaidon eri osa-alueisiin sekä osaamisen kuvaamiseen Eurooppalaisen viitekehyksen avulla.

KI2 Monikielinen kulttuuri ja kirjallisuus (4 op)

ÄI4 / S24 (2 op) + ENA3 (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurin eri ilmenemismuotoja laajasti. Suomen kielessä keskitytään kirjallisuuden ilmiöihin, englannin kielessä lisäksi muihin luovan kulttuurin osa-alueisiin. Opintojaksoprojektina tutustutaan kirjallisuuden kääntämiseen englannin ja suomen välillä.

TA1 Talousosaaminen (3 op)

YH2 (2 op) + MAA9 / MAB7 (1 op)

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Opintojaksolla pyritään antamaan opiskelijalle sekä matemaattisia että yhteiskunnallisia valmiuksia oman talouden hallintaan.

MUUT PAIKALLISET OPINNOT

MMPR1 Media-, markkinointi- ja pr-kurssi (2 op)

Tule tekemään pr:ää omalla persoonallasi. Opintojaksolla sometetaan aktiivisesti opiston arjesta ja tapahtumista. Opiskelijat julkaisevat opiston oman lehden sekä ylläpitävät youtube-kanavaa. Harjoitellaan markkinointia ja mainostamista sekä osallistutaan nuorisotapahtumiin edustustehtävissä.

KK1 Kurkistus korkeakouluihin (1 op)

Korkeakouluopintojaksolla opiskelija tutustuu eri tieteenaloihin ja korkeakoulujen opetustarjontaan. Opintojakso suoritetaan osallistumalla vähintään kahdeksaan tilaisuuteen: yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen avoimet luennot, etäluennot, korkeakoulujen tutustumispäivät, Studia-messut ja korkeakoulujen esittelyvierailut opistolla. Jokaisesta luennoista tai vierailusta opiskelija kirjoittaa pohtivaa oppimispäiväkirjaa. Sovi aikataulusta ja tarkemmasta suoritustavasta ryhmänohjaajan kanssa.

KV1 Kansainvälisyystaidot (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija syventyy erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin erimaa-laisten ihmisten kanssa kansainvälisissä tilanteissa. Opintojakson aikana käytetään vuorovaikutuksen välineinä monipuolisia digitaalisia alustoja sekä kasvokkain tapaamisia. Opintojakso syventää opiskelijan tuntemusta eri eurooppalaisista kulttuureista.

OK1 Opiskelijakuntatoiminta (2 op)

Opiskelijakuntatoiminnan tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta opistoelämässä. Opintosuorituksen voi saada aktiivisesta osallistumisesta opiskelijakunnan toimintaan, mm. erilaisten tapahtumien järjestäminen, vastuutehtävät hallituksessa ja varainkeruu. Opintosuorituksen myöntää opiskelijakuntatoiminnan ohjaaja.

TU1 Tutoritoiminta (2 op)

Tutor-toiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteisöllisyyttä lukio-opiskelijoiden keskuudessa. Tutorit koulutetaan ottamaan vastaan erityisesti uusia opiskelijoita ja kantamaan vastuuta heidän ohjaamisestaan lukio-opintoihin ja opistoelämään. Opintojaksosuoritus edellyttää aktiivista osallistumista tutor-toiminnan koulutus- ja ohjaustilanteisiin.

TET1 Työelämään tutustuminen (2 op)

Opintojaksossa opiskelija hankkii itselleen työelämään tutustumisen (TET) harjoittelupaikan tai kesätyön. Opintojakso avaa opiskelijalle käytännön näkökulmia työelämään ja antaa pohjaa pohtia omia mahdollisia urapolkujaan. Opiskelija kirjoittaa raportin työpaikalla tapahtuneesta työskentelystään ja oppimisestaan. Sovi aikataulusta ja tarkemmasta suoritustavasta ryhmänohjaajan kanssa.

VV1 Vahvuusvalmennus (1 op)

Vahvuusvalmennuksessa tutustut omiin voimavaroihisi ja vahvuuksiisi. Vahvuusvalmennus vahvistaa itsetuntemusta sekä oman paikan ja itselle sopivien jatko-opinto- ja uramahdollisuuksien löytämistä. Vahvuusvalmennus sisältää sekä ryhmä- että yksilötyöskentelyä, ja opintojakson jälkeen saat käyttöösi oman vahvuusprofiilisi.

OPPIKIRJALUETTELO 2023–2024

Tässä on lista lukio-opintojen oppikirjoista. Kaikki opinnot ovat LOPS 2021:n opintoja, mutta joissain opintojaksoissa saatetaan käyttää LOPS2016-mukaisia kirjoja. Ole siis tarkkana, että hankit oikean oppikirjan. Voit itse valita, hankitko digitaalisen tai paperisen kirjan. Lisäksi tarvitset opinnoissa kannettavan tietokoneen. Oppivelvolliset saavat kirjat ja tietokoneen lainakäyttöön koululta. Jos sinulla on kysyttävää näistä hankinnoista, ota yhteyttä koulun opettajiin.

* = valinnainen opintojakso

BIOLOGIA

BI1: BIOS 1, Elämä ja evoluutio, SanomaPro 2021

BI2–3: BIOS 2, Ekologian perusteet, SanomaPro 2021 ja
BIOS 3, Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, SanomaPro 2021

BI4: BIOS 4, Solu ja perinnöllisyys, SanomaPro 2022

BI5: BIOS5, Ihmisen biologia, SanomaPro 2022

BI6: BIOS6, Biotekniikka ja sen sovellukset, SanomaPro 2022

ENGLANTI

Opettaja suosittelee opintojaksoille ENA1–ENA8 paperista kirjaa.

ENA9* Oppikirja ilmoitetaan opintojakson alkaessa.

ENA1 New Insights 1–2, Otava 2021

ENA2 New Insights 1–2, Otava 2021

ENA3 New Insights 3, Otava 2021

ENA4 New Insights 4, Otava 2021

ENA5 New Insights 5, Otava 2021

ENA6 New Insights 6, Otava 2022

ENA7* New Insights 7, Otava 2023

ENA8* New Insights 8, Otava 2023

ENA10* Studeon sähköinen kurssimateriaali ENABI Ready, Set, Go (LOPS 2021). Ohjeet materiaalin hankkimiseen <https://www.studeo.fi/lukio/kayttoonotto/>

FILOSOFIA

FI1 Idea 1, Otava 2021

FYSIIKKA

FY1–2 VIPU 1–2, Otava 2021

HISTORIA

HI1 Forum 1 Historia, Ihminen, ympäristö ja historia, Otava 2021

HI2 Forum 3 Historia (HUOM! numero), Itsenäisen Suomen historia, Otava 2022

HI3* Forum 2 Historia (HUOM! numero), Kansainväliset suhteet, Otava 2021

HI4* Forum 4 Historia, Eurooppalainen ihminen, Otava 2021

HI5* Forum 5 Historia, Ruotsin itämaasta Suomeksi, Otava 2022

HI6* Forum 6 Historia, Maailman kulttuurit kohtaavat, Otava 2022

KEMIA

KE1 Ioni 1–2, Edita 2020

MAANTIEDE

GE1 GEOS 1 Maailma muutoksessa, SanomaPro 2021

GE2* GEOS2 Sininen planeetta, SanomaPro 2021

GE3* GEOS3 Yhteinen maailma, SanomaPro 2021

GE4* GEOS 4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, SanomaPro 2022

MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOKOKONAISUUS

MAY1 Kaari MAY1, Edita 2021

LYHYT MATEMATIIKKA

- MAB2 Kaari MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, Edita 2021
MAB3 Kaari MAB3 Geometria, Edita 2021
MAB4 Kaari MAB4 Matemaattisia malleja, Edita 2022
MAB5 Moodi MAA8, SanomaPro 2022 – HUOM! Opetetaan yhdessä MAA8:n kanssa
MAB6 Kaari MAB6–7 Talousmatematiikka, Edita 2022
MAB7 Kaari MAB6–7 Talousmatematiikka, Edita 2022 – HUOM! Opetetaan yhdessä MAA9:n kanssa
MAB11* Moodi Abi digimateriaali, Sanoma Pro. – HUOM! Myös itse kirjansa kustantavat voivat hankkia digimateriaalin edullisemmin koulun kautta (syksyksi 2023: hinta 8,70 e/oppilas)

PITKÄ MATEMATIIKKA

- MAA2 Moodi MAA2, SanomaPro 2021
MAA3 Moodi MAA3, SanomaPro 2021
MAA4 Moodi MAA4, SanomaPro 2021
MAA5 Moodi MAA5, SanomaPro 2022
MAA6 Moodi MAA6, SanomaPro 2022
MAA7 Moodi MAA7, SanomaPro 2022
MAA8 Moodi MAA8, SanomaPro 2022 – HUOM! Opetetaan yhdessä MAB5 kanssa
MAA9 Kaari MAB6–7 Talousmatematiikka, Edita 2022 – HUOM! Opetetaan yhdessä MAB7 kanssa

PSYKOLOGIA

- PS1* Oivallus 1, Otava 2021
PS2* Oivallus 2, Otava 2021
PS3* Oivallus 3, Otava 2021
PS4* Oivallus 4, Otava 2022
PS5* Oivallus 5, Otava 2022

RUOTSI

Opettaja suosittelee opintojaksoille RUB11–RUB15 paperista kirjaa.

- RUB11 Gilla 1–2, Edita 2021
RUB12 —”—
RUB13 Gilla 3, Edita 2022
RUB14 Gilla 4, Edita 2022
RUB15 Gilla 5, Edita 2022
RUB19* Studeon sähköinen materiaali – ohjeet opettajalta lukuvuoden alussa

SAKSA

- SAB31* Magazin.de 1, Otava 2021
SAB32* Magazin.de 2, Otava 2021
SAB33* Magazin.de 3, Otava 2021
SAB34* Magazin.de 4, Otava 2021
SAB35* Magazin.de 5, Otava 2021

TERVEYSTIETO

- TE1* Terve 1, Terveys voimavarana, SanomaPro 2021
- TE2* Terve 2, Terveys ja ympäristö, SanomaPro 2021
- TE3* Lukion Syke 3, Terveys ja yhteiskunta, Edita 2022

USKONTO

- UE1 Uusi Arkki 1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, Edita 2021
- UE2* Uusi Arkki 2 Maailmanlaajuinen kristinusko, Edita 2021
- UE3* Uusi Arkki 3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, Edita 2021
- UE4* Uusi Arkki 4 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa, Edita 2016 tai Uusi Arkki 4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa Edita 2022 (molemmat käy)
- UE5* Uusi Arkki 5–6 Uskonto tieteessä, taiteessa ja mediassa, Edita 2016 tai Uusi Arkki 5–6, Edita 2022 (molemmat käy)

YHTEISKUNTAOPPI

- YH1 Forum 1, Suomalainen yhteiskunta, Otava 2021
- YH2 Forum 2, Taloustieto, Otava 2021
- YH3* Forum 3, Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, Otava 2022
- YH4* Forum 4, Lakitieto, Otava 2022

ÄIDINKIELI

Kaikille kursseille oppikirjana Särmä Tietokirja, Suomen kieli ja kirjallisuus, Otava, uusin painos

- ÄI1 Särmä tehtäväkirja 1, Otava 2021
- ÄI2 Särmä tehtäväkirja 2–3, Otava 2021
- ÄI3 Särmä tehtäväkirja 2–3, Otava 2021
- ÄI4 Särmä tehtäväkirja 4, Otava 2021
- ÄI5 Särmä tehtäväkirja 5, Otava 2021
- ÄI6 Särmä tehtäväkirja 6–7, Otava 2021
- ÄI7 Särmä tehtäväkirja 6–7, Otava 2021
- ÄI10* Äly-materiaali – ohjeet opettajalta opintojakson alkaessa
- ÄI11* Äly-materiaali – ohjeet opettajalta opintojakson alkaessa

SUOMI TOISENA KIELENÄ

- S21: Särmä 1 S2 Digitehtävät, Otava
- S22: Särmä 2 S2 Digitehtävät, Otava
- S23: Särmä 3 S2 Digitehtävät, Otava
- S24: Särmä 4 S2 Digitehtäväkirja, Otava 2021
- S25: Särmä 5 S2 Digitehtäväkirja, Otava 2021
- S26: Särmä 6 S2 Digitehtävät, Otava
- S27: Särmä 7 S2 Digitehtävät, Otava
- S28: Äly materiaali – ohjeet opettajalta opintojakson alkaessa
- S29: Äly materiaali – ohjeet opettajalta opintojakson alkaessa

KARKUN EVANKELISEN OPISTON JÄRJESTYSSÄÄNTÖ

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

1.1. Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää opiston sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskelijayhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

1.2. Järjestyssäännöt koskevat opiston toimesta järjestettyä opetusaikaa sekä opiskelijan vapaa-ajan viettoa opiston alueella.

1.3. Opiston alueeseen kuuluvat opetus- ja asuntolarakennukset tonttialueineen.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

2.1. Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan.

2.1.1. Yksityiselämän suojaan kuuluu, että toisesta henkilöstä otettua kuvaa, äänitettä tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa.

2.2. Opiskelijan on säännöllisesti seurattava työjärjestyksensä mukaista lähiopetusta. Poissaoloihin sovelletaan niistä erikseen annettuja linjakohtaisia määräyksiä.

2.3. Lähiopetustilaisuudet alkavat täsmällisesti työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana.

2.4. Opiskelijalla on oikeus saada hyvää opetusta ja velvollisuus käyttäytyä opetustilaisuudessa asiallisesti.

2.5. Oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia lähdeä ilmaisematta.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

3.1. Jokainen opistoyhteisön jäsen on oikeutettu nauttimaan siististä opistosta ja siksi myös velvollinen pitämään opistorakennukset ja -alueen siistinä.

3.2. Opiston omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Omaisuuden vahingoittamisesta tai kaatoamisesta aiheutuva korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain mukaan.

3.3. Tupakkatuotteiden käyttäminen sekä alkoholin ja huumeiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen opiston alueella on kiellettyä.

3.4. Mobiililaitteiden häiritsevä käyttö opiskelutilanteessa on kiellettyä.

3.5. Opiskelijoiden pukeutumisen on oltava asiallista.

3.6. Opiston tiloissa voi pitää lemmikkieläimiä vain niihin erityisesti varatuissa tiloissa.

3.7. Jokaisella on oikeus työrauhaan sekä mahdollisuuteen levätä, siksi opiskelijan on noudatettava asuntoloiden vierailu- ja hiljaisuusaikoja.

3.7.1. Opistossa asuville opiskelijoille on tarkemmat asumista ja olemista koskevat ohjeet: viikko-opiskelijoille ”Asujan opas”, erälinjalaisille ”Opiskelijan opas” ja lyhytkurssilaisille ”Asujan aakkoset”.

3.8. Sääntöjen ja ohjeiden rikkomuksesta voi rehtori antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Mikäli kirjallinen varoitus katsotaan riittämättömäksi, päättää johtokunta opiskelijan enintään vuoden mittaisesta määräaikaisesta asuntolasta tai opistosta erottamisesta.

Tämä sääntö tulee voimaan 30.5.2018 ja kumoaa samalla aiemman järjestyssäännön. Muutoksista tähän sääntöön päättää koulutuksen järjestäjä.

Olen lukenut ja ymmärtänyt yllä olevan järjestyssäännön ja sitoudun noudattamaan sitä.

(allekirjoitus)

OPINTOJEN SUUNNITTELU

1. periodi

Kesto _____ viikkoa

Opinto- jaksot	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

2. periodi

Kesto _____ viikkoa

Opinto- jaksot	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

3. periodi

Kesto _____ viikkoa

Opinto- jaksot	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

4. periodi

Kesto _____ viikkoa

Opinto- jaksot	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

5. periodi

Kesto _____ viikkoa

Opinto- jaksot	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)